

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет магістерської підготовки
Кафедра публічного управління та
менеджменту природоохоронної
діяльності

Магістерська кваліфікаційна робота

на тему: Механізм використання ресурсного потенціалу на
регіональному рівні

Виконав студент 2 курсу групи МПУ- 18
спеціальності 281 Публічне управління
та адміністрування
Петренко Ігор Олександрович

Керівник к.е.н., ст. викладач
Козловцева Валентина Анатоліївна

Консультант _____

Рецензент ОДЕКУ к.е.н., доц.
Арестов Сергій Вікторович

Одеса 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Магістерської підготовки

Кафедра публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності

Рівень вищої освіти магістр

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

Павленко О.П.

“ 28 ” жовтня 2019 року

**З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Петренко Ігорю Олександровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Механізм використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні

керівник роботи Козловцева Валентина Анатоліївна, к.е.н., ст. викладач

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “18” жовтня 2019 року №235-С

2. Строк подання студентом роботи 09 грудня 2019 р. _____

3. Вихідні дані до роботи офіційні інформаційно-статистичні та нормативно-правові матеріали, міжнародні та національні стандарти, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні аспекти сутності поняття ресурсного потенціалу

2. Дослідження ресурсного потенціалу Одеської області

3. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Демографічні дані

2. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) у 2018 р.

3. Потреба Одеської області в інвестиціях за напрямками розвитку

4. Транспортний комплекс регіону

5. Торгівля

6. Структура курортних та оздоровчих закладів регіону

7. Оцінка рекреаційних ресурсів адміністративно-територіальних одиниць Одеської області

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 28 жовтня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1.	Робота з літературними джерелами	28.10.19-03.11.19	90	відмінно
2.	Робота на розділом 1 «Теоретичні аспекти сутності поняття ресурсного потенціалу»	04.11.19-13.11.19	90	відмінно
3.	Робота над розділом 2 «Дослідження ресурсного потенціалу Одеської області»	14.11.19-23.11.19	90	відмінно
4.	Рубіжна атестація	18.11.19-23.11.19	90	відмінно
5.	Робота над розділом 3 «Шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні»	24.11.19-06.12.19	90	відмінно
6.	Оформлення роботи	06.12.19-09.12.19	90	відмінно
7.	Здача роботи на кафедру	09.12.19		
8.	Перевірка на плагіат	09.12.19-12.12.19		
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)		90	відмінно

Студент Петренко І.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи Козловцева В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Магістерська кваліфікаційна робота на тему «Механізм використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні (на прикладі Одеської області)»

Петренко Ігор Олександрович

Актуальність теми. Збереження та формування конкурентоспроможності регіону потребує вивчення усіх елементів ринкової економіки, одним з яких виступає ресурсний потенціал регіону. Визначення сутності та змісту регіонального ресурсного потенціалу має не тільки важливе наукове, а й практичне значення, так як уявлення про його зміст визначає підхід до його оцінки, вимірювання, перспективи розвитку, що є обов'язковою умовою ефективного управління регіоном в цілому.

Мета і задачі дослідження. Метою даного дослідження є поглиблення теоретичних основ про процес формування механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні та розробка практичних рекомендацій, спрямованих на його вдосконалення.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність послідовного розв'язання таких завдань:

- розкрити сутність та значення ресурсного потенціалу;
- охарактеризувати склад ресурсного потенціалу регіону;
- визначити методичні засади оцінки ресурсного потенціалу регіону;
- проаналізувати ресурсний потенціал Одеської області;
- провести оцінку курортного потенціалу регіону;
- надати характеристику туристичного потенціалу Одеської області;
- розробити пропозиції щодо покращення рекреаційного-туристичного потенціалу

Одеської області;

- охарактеризувати шляхи удосконалення організаційно – економічного механізму територіального управління курортним господарством регіону.

Об'єктом магістерської роботи є організаційно-правові та економічні засади механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні.

Предметом дослідження складають сукупність соціальних, економічних, організаційно-правових відносин, що формують механізм використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовувались різні *методи дослідження*, діалектичний підхід, метод групування, системний підхід, метод структурно-логічного узагальнення, порівняльний, економіко-статистичний аналіз, проектний аналіз та інші. В процесі дослідження використані традиційні способи та засоби економічного аналізу (табличного, порівняння, групування, графічний), обробка матеріалів з використанням персональних ЕОМ.

Інформаційно-довідковою базою дослідження стали офіційні інформаційно-статистичні та нормативно-правові матеріали, міжнародні та національні стандарти, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, у яких висвітлюються методологічні засади процесу формування механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні.

Результати, їх новизна, теоретичне та практичне значення. В магістерській **роботі** проведено аналіз сучасного стану формування механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні в Одеській області, розроблені рекомендації щодо його удосконалення.

Рекомендації щодо використання результатів роботи з зазначенням галузі застосування. Запропоновані у дослідженні пропозиції і рекомендації дозволяють не лише визначити основні напрями вдосконалення механізму використання ресурсного потенціалу, а й посилити ефективність його використання в регіоні, що прискорить розвиток регіону в цілому.

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг тексту магістерської роботи – 91 сторінки, таблиць – 17, рисунків – 6.

Перелік ключових слів: регіон, потенціал, ресурсний потенціал регіону.

SUMMARY

Master's qualification work on the theme " Mechanism of resource use at the regional level (on the example of Odessa region)"

Petrenko Igor Oleksandrovych

Actuality of theme. To preserve and shape the region's competitiveness requires the study of all elements of a market economy, one of which is the region's resource potential. Determining the nature and content of regional resource potential is not only important scientific, but also practical, since the understanding of its content determines the approach to its assessment, measurement, prospects, which is a prerequisite for effective management of the region as a whole.

The purpose and objectives of the study. The purpose of this study is to deepen the theoretical foundations on the process of forming the mechanism of resource utilization at the regional level and to develop practical recommendations aimed at its improvement.

The achievement of the stated goal necessitated the consistent solution of the following tasks:

- reveal the nature and value of the resource potential;
- characterize the composition of the resource potential of the region;
- to determine the methodological basis for assessing the resource potential of the region;
- to analyze the resource potential of the Odessa region;
- to evaluate the resort potential of the region;
- to characterize the tourism potential of the Odessa region;
- to develop proposals for improving the recreational and tourist potential of the Odessa region;
- characterize ways of improving the organizational and economic mechanism of territorial management of the resort economy of the region.

The subject of the master's thesis is the organizational, legal and economic foundations of the mechanism of resource utilization at the regional level.

The subject of the research is the set of social, economic, organizational and legal relations that form the mechanism of utilizing the resource potential at the regional level.

Research methods. Various research methods, dialectical approach, grouping method, systematic approach, method of structural and logical generalization, comparative, economic and statistical analysis, project analysis and others were used to achieve this goal. In the course of the research traditional methods and means of economic analysis (tabular, comparison, grouping, graphical), processing of materials using personal computers were used.

The information-reference base of the research was official information-statistical and normative-legal materials, international and national standards, as well as scientific works of domestic and foreign scientists, which cover the methodological foundations of the process of formation of the mechanism of use of resource potential at the regional level.

Results, their novelty, theoretical and practical significance. In the master's work the analysis of the current state of formation of the mechanism of use of the resource potential at the regional level in the Odessa region is carried out, and recommendations for its improvement are developed.

Recommendations on the use of results of work with indication of scope. The proposals and recommendations proposed in the study not only identify the main areas for improving the resource utilization mechanism, but also enhance its efficiency in the region, which will accelerate the development of the region as a whole.

Structure and scope of work. The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of sources used. Full text of the master's thesis - 91 pages, tables - 17, figures - 6.

List of keywords: region, potential, resource potential of the region.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	10
1.1. Поняття та сутність ресурсного потенціалу	10
1.2. Склад ресурсного потенціалу регіону.....	11
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	26
2.1. Характеристика ресурсного потенціалу Одеської області.....	26
2.2. Оцінка курортного потенціалу регіону.....	43
2.3. Характеристика туристичного потенціалу Одеської області.....	51
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	61
3.1. Пропозиції щодо покращення рекреаційного-туристичного потенціалу Одеської області.....	61
3.2. Шляхи удосконалення організаційно – економічного механізму територіального управління курортним господарством регіону.....	73
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86

ВСТУП

Актуальність. Збереження та формування конкурентоспроможності регіону потребує вивчення усіх елементів ринкової економіки, одним з яких виступає ресурсний потенціал регіону. Визначення сутності та змісту регіонального ресурсного потенціалу має не тільки важливе наукове, а й практичне значення, так як уявлення про його зміст визначає підхід до його оцінки, вимірювання, перспективи розвитку, що є обов'язковою умовою ефективного управління регіоном в цілому.

Вітчизняна економічна література трактує термін «потенціал» як можливості, наявні сили, запаси, засоби, які можуть бути використані, або як рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, які необхідні для виконання будь-чого. Економічна енциклопедія дає трактування потенціалу як ресурсів, які є в наявності в економічного суб'єкта, а також їх оптимальний склад, структуру, вміння раціонально їх використати для досягнення поставленої мети.

У сучасних умовах недостатньої уваги приділяється питанню вивчення комплексності ресурсного потенціалу регіону, яке забезпечує збалансованість реалізації окремих складових управління регіоном. Крім цього, сучасний економічний розвиток свідчить про необхідність використання нових теоретичних підходів до визначення складових ресурсного потенціалу регіону.

Питаннями щодо удосконалення механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні займалися багато як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Серед них: Богацька Н.В., Волошин Л.Н., Дашковська І.Н., Довгаль Н.С., Кантор О.Г., Качуровський В.С., Лихоманова О.В. та інші.

У зв'язку з цим, *метою* даного дослідження є поглиблення теоретичних основ про процес формування механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні та розробка практичних

рекомендацій, спрямованих на його вдосконалення. Відповідно до зазначеної мети поставлені наступні *завдання* дослідження:

- розкрити сутність та значення ресурсного потенціалу;
- охарактеризувати склад ресурсного потенціалу регіону;
- визначити методичні засади оцінки ресурсного потенціалу регіону;
- проаналізувати ресурсний потенціал Одеської області;
- провести оцінку курортного потенціалу регіону;
- надати характеристику туристичного потенціалу Одеської області;
- розробити пропозиції щодо покращення рекреаційного-туристичного потенціалу Одеської області;
- охарактеризувати шляхи удосконалення організаційно – економічного механізму територіального управління курортним господарством регіону.

Об'єктом дослідження є організаційно-правові та економічні засади механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні.

Предметом дослідження складають сукупність соціальних, економічних, організаційно-правових відносин, що формують механізм використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні.

Для досягнення поставленої мети використовувались різні *методи дослідження*, в тому числі – діалектичний підхід, метод групування, системний підхід, метод структурно-логічного узагальнення, порівняльний, економіко-статистичний аналіз, проектний аналіз та інші. В процесі дослідження використані традиційні способи та засоби економічного аналізу (табличного, порівняння, групування, графічний), обробка матеріалів з використанням персональних ЕОМ.

Інформаційною базою дослідження стали офіційні інформаційно-статистичні та нормативно-правові матеріали, міжнародні та національні стандарти, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, у яких висвітлюються методологічні засади процесу формування механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні.

ВИСНОВКИ

Отже, проведене у роботі дослідження механізму використання ресурсного потенціалу на регіональному рівні дає змогу зробити наступні висновки:

1. Ресурсний потенціал регіону являє собою джерело і засіб його відтворення, а також відіграє ключову роль у визначенні функцій, спрямованості та динаміки розвитку. Його можна оцінити шляхом комплексного аналізу сукупності ресурсів – внутрішніх складових потенціалу.

2. До складу ресурсного потенціалу регіону входить: економічний потенціал регіону; природний потенціал; поселенський потенціал; трудовий потенціал; соціально-інфраструктурний потенціал; інформаційні ресурси регіону; майнові ресурси територіальних громад регіону; фінансовий потенціал регіону.

3. Одеська область - найбільша за територією область України, розташована на південному заході країни. На півночі та сході межує (за годинниковою стрілкою) з Вінницькою, Кіровоградською та Миколаївською областями, омивається водами Чорного моря, на півдні - з Румунією, на заході - із Молдовою. До складу області входить острів Зміїний.

На основі проведеного дослідження стану соціально-економічного розвитку Одеської області, встановлено, що визначальними особливостями регіону є вигідне геополітичне розташування, потужний промисловий комплекс, велика частка сучасних галузей в економіці, багатопрофільне сільське господарство, значний науковий та освітній потенціал, широкі можливості для розвитку міжрегіональних та міждержавних зв'язків. Крім того, сприятливий інвестиційний клімат, зростання спектру фінансово-банківських, страхових, інформаційно-консультаційних послуг, розвинута транспортна інфраструктура, наявність кваліфікованого персоналу – все це та інше створюють необхідні умови для подолання наслідків впливу світової

фінансової кризи на економіку регіону, забезпечення його комплексного розвитку, належного життєвого рівня населення та збереження стабільної суспільно-політичної ситуації.

4. Привабливість регіону для туристів та економічний розвиток регіону та господарюючих суб'єктів курортної сфери цілком і повністю залежить від ефективності використання курортного потенціалу регіону та можливості оперативної адаптації бізнес-послуг та органів державної влади до змін вибагливих потреб та вимог туристів.

5. Територія Одеської області, насамперед, її приморська смуга, має високий рекреаційний природно-ресурсний потенціал, зокрема, теплий клімат, морські пляжі, лікувальні грязі, джерела мінеральних вод, ропу лиманів та озер, унікальні природні комплекси, мальовничі краєвиди, мисливські та рибальські угіддя, акваторії лиманів, озер, моря, придатні для водного спорту та оздоровлення. Поєднання всіх цих факторів створює умови, надзвичайно сприятливі для організації відпочинку і розвитку санаторно-курортної галузі.

6. В умовах ринкової економіки одним з актуальних питань для кожної країни залишається питання формування організаційно-економічного механізму територіального управління курортним господарством регіону, що спроможний забезпечити ефективність курортної політики як на загальнодержавному рівні, так і на місцевому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаров В.И. Экономика туристического рынка. / В.И. Азаров. – М.: ИПК госслужбы, 2008. – 344 с.
2. Азарян О.М. Аналіз комплексу маркетингу на міжнародному ринку туристичних послуг: Підручник. / О.М. Азарян. - Донецьк: ДонДУЕТ, 2005. - 134 с.
3. Баканов М.И. Теория экономического анализа: Учебник. – 4-е изд., доп. и перераб. / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 416 с.
4. Бастракова К.Н. Український туристичний бізнес: сучасний стан, проблеми та перспективи / К.Н. Бастракова. // Молода економіка. - 2013.- № 1. - С. 4-8.
5. Безносьок В.Д. Туризм і його місце в соціально-економічному розвитку України / В.Д. Безносьок // Регіональна економіка (укр.). - 2011.- № 1.- С. 232-236.
6. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. / О.О. Бейдик. - К.: Київський ун-т, 2011. - 395 с.
7. Богацька Н.В. Ресурсне забезпечення діяльності регіону в сучасних умовах / Н.В. Богацька, О.Л. Швець // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://intkonf.org/ken-dotsbogatska-nm-shvets-oi-resursnezabezpechennya-diialnosti-pidpriemstva-v-suchasnih-umovahgospodaryuvannya>.
8. Богацька Н.В. Ресурсний потенціал: сутність та стратегія використання / Н.В. Богацька, О.К. Ковальчук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rusnauka.com/4_SND_2012/Economics/10_98032.doc.htm.
9. Богданов Е.И. Планирование на предприятии туризма: Учебник / Е.И. Богданов, О.Н. Кострюкова, В.П. Орловская, П.М. Фенин. - СПб.: Издательский дом «Бизнес-пресса», 2003. - 288 с.

10. Василенко В.А. Виробничий (операційний) менеджмент: навчальний посібник / В.А. Василенко, Т.І. Ткаченко; за редакцією В.О. Василенка. – Київ: ЦУЛ, 2014. – 532 с.
11. Виноградська А.М. Розвиток українського туристичного бізнесу / А.М. Виноградська // Економіка. Фінанси. Право. - 2010. - № 5. - С. 13-18.
12. Волошин Л.Н. Використання інноваційних ресурсів в Україні: проблеми та шляхи їх усунення / Л.Н. Волошин // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2017. – Вип. 15. – С. 145–151.
13. Данильчук В.Ф. Мировой рынок услуг турбизнеса: Учебное пособие. - Донецк, 2000. - 146 с.
14. Дашковська І.Н. Ресурсне забезпечення та ресурсний потенціал інноваційної діяльності / І.Н. Дашковська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16391/1/212_Dashkovska_363_364_Modern_Problems.pdf.
15. Джанджугазова Е.А. Маркетинг в индустрии гостеприимства: Учебник. - М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 224 с.
16. Довгаль Н.С. Методичні основи оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу / Н.С. Довгаль // Науково-технічна інформація. - 2018. - № 4. - С. 55-57
17. Довгаль Н.С. Ресурсний потенціал: теоретичні основи / Н.С. Довгаль // Науково-технічна інформація. - 2019. - № 1. - С. 42-45
18. Доля В.Т. Экономический анализ: теория и практические методики: Учебное пособие. / В.Т. Доля. – К.: Кондор, 2008. – 208 с.
19. Дурович А.П. Маркетинг в туризме: Учебник / А.П. Дурович. - Минск: Новое знание, 2003. - 496с.
20. Дурович А.П. Организация туризма: Учебник / А.П. Дурович. - Минск: ООО «Новое знание», 2003. - 630 с.
21. Жученко В.Г. Розвиток туристсько-рекреаційної діяльності на Україні: передумова та перспективи / В.Г. Жученко // Регіональні перспективи (укр.). - 2011. - № 1.- С. 83-84.

22. Кантор О.Г. Оценка и оптимизация ресурсного потенциала / О.Г. Кантор, Л.А. Ганиева // Экономические науки. - 2018. - № 4. - С. 168-172
23. Качуровський В.Є. Ресурсний потенціал: структура та ефективність використання / В.Є. Качуровський, В.П. Чайковська // Регіональна бізнес-економіка та управління. - 2017. - № 4. - С. 123-129
24. Кифяк В.Ф. Розвиток туризму та його вплив на економічну ситуацію регіону / В.Ф. Кифяк // Регіональна економіка. - 2017. - № 2.- С. 167-171.
25. Коваленко Т. Ю. Зарубіжний досвід правового регулювання у сфері державного управління санаторно-курортним забезпеченням / Т. Ю. Коваленко // Вісник НАУ. – 2014. - № 2. – С. 33-39.
26. Колесник О.О. Оцінка стану санаторно-курортного комплексу та його впливу на розвиток туристичної діяльності України / О.О. Колесник // Вісник ЖДТУ. – 2014. - №3. – С.265-270.
27. Коніщева Н.Й. Пропозиції щодо створення міських інформаційних туристичних центрів / Н.Й. Коніщева // Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. «Наукові і практичні проблеми створення і функціонування туристичних центрів і тематичних парків» (27–28 травня 2005 р., м. Донецьк). – Донецьк: Донецький ін-т туристичного бізнесу, 2017. – С. 148-151.
28. Коpecь Г.Р. Удосконалення управління туристично-рекреаційною сферою у регіоні / Г.Р. Коpecь, В.Я. Гавран // Вісник НАУ. – 2013. - № 12. – С. 293-299.
29. Кравчук І.Н. Державне регулювання розвитку туризму: зарубіжний досвід та перспективи впровадження / І.Н. Кравчук // Вісник Львів. УН-ТУ. – 2014. – № 24. – С. 134-141
30. Кучеренко В.С. Особливості та сучасні тенденції управління туристичною сферою / В.С. Кучеренко // Економіка. – 2017. - № 12. – С. 122-129.

31. Левченко Т.П. Анализ влияния инвестиционных проектов на изменение эффективности работы организаций санаторно-курортной сферы / Т.П. Левченко // Современные аспекты экономики: рефер. науч.-практ. журн. СПб., 2014. – №7. – С. 67-71.

32. Лихоманова О.В. Стан і перспективи регіонального розвитку в Україні / О.В. Лихоманова // Актуальні проблеми економіки. – 2016. - № 6. - С.149-156.

33. Лобода М.В. Основные направления развития санаторно-курортной отрасли в современных условиях / М.В. Лобода // Медицинская реабилитация, курортология, физиотерапия. - 2014. - № 4. - С. 3-5.

34. Малиновський В.Я. Словник термінів і понять державного управління / В.Я. Малиновський. - К.: Атіка, 2005. - 240 с.

35. Мальська М.П. Туристичний бізнес:теорія та практика: навч. посібник. / М.П. Мальська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.

36. Мацола В.Г. Рекреаційно-оздоровчотуристичний комплекс (питання теорії, методології, практики). Інститут регіональних досліджень НАН України. / В.Г. Мацола. - Львів, 2008. - 278 с.

37. Мироненко Н.С. Рекреационная география / Н.С. Мироненко, И.Т. Твердохлебов. – М.: Изд-во МГУ, 2002. – 207 с.

38. Мігущенко Ю.В. Державне регулювання туристично-рекреаційної сфери України як передумова підвищення конкурентоспроможності туристичної галузі / Ю.В. Мігущенко. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2007_3/1317.pdf.

39. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери / В.С. Кравців, Л.С. Гринів, М.В. Копач, С.П. Кузик. / [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/kravciv.htm.

40. Нижник Н.Р. Системний підхід в організації державного управління: навч. посіб. / Н.Р. Нижник, О.А. Машков; за заг. ред. Н. Р. Нижник. - К.: Вид-во УАДУ, 2008. - 160 с.

41. Омелянець С.М. Еколого-економічне природокористування на курортних територіях / С.М. Омелянець // Медична реабілітація і курортологія. - 2014. - № 3. – С. 102-104.

42. Орлов А.Н. Значение понятия «оздоровительные и рекреационные местности» при реформировании в Украине территориального устройства и местного самоуправления / А.Н. Орлов // Ученые записки Тавр. нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Сер. «Юрид. науки». - 2016. - Т. 20 (59), № 2. - С. 183-189.

43. Офіційний сайт Одеської обласної державної адміністрації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.adm.km.ua>.

44. Папирян Г.А. Международные экономические отношения: Экономика туризма. / Г.А. Папирян. - М.: Финансы и статистика, 2009. - 208 с.

45. Пахля А.Н. Туризм в Україні ще потрібно створити. / А.Н. Пахля. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fantaziya.kievua/textphp?id=12&print=Y>.

46. Пегушина Г.Н. Напрямки підвищення конкурентоспроможності санаторно-курортних підприємств у регіоні / Г.Н. Пегушина // Економіка. – 2015. - № 4(118). – С. 65-69.

47. Природноресурсове право України: навч. посіб. / за ред. І.І. Каракаша. - К.: Істина, 2005. - 376 с.

48. Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні та визначення 2008 року Роком туризму і курортів в Україні: Указ Президента України від 21.02.2007 №136/2007 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

49. Регіони України. 2018: стат. зб. Ч. 1 / за ред. О.Г. Осауленка. - К.: Держкомстат, 2018. - 367 с.

50. Рекреация: социально-экономические и правовые аспекты / В.К. Мамутов, А.И. Амоша, Т.Н. Дементьева и др. – К.: Наукова думка, 2002. – 143 с.

51. Ринейська Л.С. Туризм як перспективна галузь сучасного міжнародного бізнесу / Л.С. Ринейська // Економіка і регіони. – 2017. – №1(20). – с. 90-93.
52. Росоха Р.В. Світовий досвід організації рекреаційно-туристичної діяльності / Р.В. Росоха // Регіональна економіка. - 2015. - № 3. - С. 191-197.
53. Рюміна Є.Л. Управління розвитком курортно-туристичної сфери Запорізької області / Є.Л. Рюміна // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. - № 2(14). - С. 83-86.
54. Савельєва І.В. Новые информационные технологии и организационные формы внешнеэкономической деятельности Украины / И.В. Савельєва // Весн. Одеського держ. морського ун-ту. - Одеса, 2001. - № 6. - С. 176-183.
55. Савоста О.П. Удосконалення механізмів державного регулювання розвитку курортів України / О.П. Савоста // Вісник НАУ. – 2015. – 1(28). – С. 1-8.
56. Савченко О.Ф. Аналіз тенденцій ринку туристичних послуг в умовах економічної кризи / О.Ф. Савченко // [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Natural/VDU/Ekon/2012_1/VDU1.pdf.
57. Сердак С.А. Принципи ефективного управління ресурсами суб'єктів господарювання / С.А. Сердак // Академічний огляд. – 2018. – № 2. – С. 83–88.
58. Сіваєв Б.В. Економічна сутність ресурсного потенціалу / Б.В. Сіваєв // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/sivaev-bo-ekonomichna-sutist-resursnogo-potentsialu-pidpriemstva>.
59. Скібіцька Л.І. Менеджмент. Навчальний посібник / Л. І. Скібіцька, О.М. Скібіцький. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 416 с.
60. Словник термінів та понять з економічної і соціальної географії України / Упорядники Л.М. Немиць, Ю.Ю. Заволока. – Харків, 2014. – 84 с.
61. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму: Підручник / І.В. Смаль. - Ніжин: Видавництво НДПУ ім. Миколи Гоголя, 2004. - 264 с.

62. Соловійова О. Організаційний механізм державного управління розвитком ринку рекреаційних послуг / О. Соловійова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: archive.nbuv.gov.ua/portal/soc.../10sovrrp.pdf.

63. Стратегія регіонального розвитку Одеської області на 2014-2020 роки: Рішення Одеської обласної ради від 18 травня 2014 року №24-4/2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.adm.km.ua/doc/RD_Strategy_Khmelnytskyi_12052014_UA.pdf.

64. Судова-Хомюк Н.М. Управління інвестиційними процесами в туристично-рекреаційному комплексі України / Н.М. Судова-Хомюк // Регіональна економіка. - 2012. - № 3. - С.260-266.

65. Сухарев Е.Е. Курортное дело: учеб. пособие / Е.Е. Сухарев. — М.: Издательство «Омега-Л», 2012. — 224 с.

66. Ткаченко Т.І. Стратегічне управління розвитком суб'єктів господарювання в сфері туризму. / Т.І. Ткаченко // Економічні науки. – 2013. - № 11. – С. 56-60.

67. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навч. посіб. / О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. - 632 с.

68. Транин А.А. Административно-территориальная организация капиталистического государства. / А.А. /Транин. - М.: Наука, 2000. - 145 с.

69. Туризм і курортна справа: Спец. випуск виданий при підтримці Головного Управління комунального господарства виконавчого органу Київської міської ради. – К., 2010. – 96 с.

70. Федоров І.О. Оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств санаторно-курортного комплексу: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит»/ І.ФЙО. Федоров. – Суми, 2012. – 19 с

71. Федорченко В.К. Туризм як сфера економічної діяльності / В.К. Федорченко // Нові технології навчання. Вип. 34: Науково-методичний збірник: Наукове видання. - К., 2003. - 340 с.

72. Хлоп'як С.В. Управління туристичною галуззю: стан та перспективи / С.В. Хлоп'як // Регіональні перспективи. - 2010. - № 2.- С. 345-346.

73. Хорошун В.В. Рекреаційні та курортно-санаторні сфери / В.В. Хорошун // Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. «Наукові і практичні проблеми створення і функціонування туристичних центрів і тематичних парків» (19–20 лютого, 2013 р., м. Донецьк). – Донецьк: Донецький ін-т туристичного бізнесу, 2013. – С. 34–42.

74. Чулой Н.В. Розвиток туристичного бізнесу в Україні: новітні тенденції. / Н.В. Чулой // Міжнар. наук.-приклад. конф. «Менеджмент і міжнародне підприємництво»: Зб. матер. / Відп. ред. О.Є. Кузьмін - Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2011. - С. 121-122.

75. Шулик В.В. Про сучасний стан і проблеми розвитку сфери відпочинку і туризму в Україні / В.В. Шулик // Містобудування та терит. планув. - 2006. - Вип. 23. - С. 358-364.